

Становище

на доц.д-р Михаил Николов Проданов
Бургаски свободен университет, Център по хуманитарни науки,
Член на жури, съгласно заповед на Ректора на СУ „Св.Кл.Охридски”,
№РД38-661/17.10.17г.

Конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент”
Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.2. Психология (Социална психология –
социална психология на маргинализирани общности)
Конкурсът е обявен от СУ „Св.Кл.Охридски”, Философски факултет –
ДВ,бр.61/28.07.2017г.

1. Данни за конкурса.

В конкурса участва само един кандидат – гл.ас. д-р Николай Георгиев Димитров. Според представената от кандидата информация може да се констатира, че са спазени формалните изисквания на чл.24,ал.1 от Закона за РАС в Република България, както и на чл.105 от Правилника на СУ „Св.Кл.Охридски” за условията и реда за придобиване на научна степен и заемане на академична длъжност.

2. Релевантни биографични данни за кандидата.

Висшето си образование Николай Димитров завършва през 2000г. в СУ „Св.Кл.Охридски” с диплома за „магистър по психология” и специализации по Социална психология, Клинична и Консултативна психология.

От 2010г. е „доктор по Социална психология”, шифър 05.06.10, със защитена дисертация на тема „Динамика на Аз-концепцията в специфични комуникативни пространства (Интернет и Виртуалният Аз)“.

Професионалният опит на кандидата е разнообразен. Работил е в сферата на телевизионната и радио журналистика. Бил е репортер, редактор и водещ в Българското национално радио, като е отличен с „Годишната награда на Радио България (предавания за чужбина на БНР)” в категорията „Най-добър водещ” за 1999 г. Работил е като редактор и водещ на телевизионни предавания в различни ТВ-медии – тематиката на предаванията, в които е участвал е свързана с политически и социални проблеми. Има и немалък опит като отговорен редактор на списание „Български бизнес”. Към настоящия момент (освен преподавателската дейност) професионалната му активност е в сферата на организационното консултиране и развитие – управител е на консултантска фирма. Има и допълнителен опит от позиции в областта на „Човешките ресурси”, „PR и реклама”.

3. Преподавателска дейност на кандидата.

Преподавателската си дейност Николай Димитров започва като хоноруван преподавател в СУ „Св.Кл.Охридски“, когато чете лекции по психометрия в МП „Виртуална култура“ и води упражнения по социална психология в бакалавърски специалности. От 2014г. е хоноруван преподавател в НБУ – чете лекции по организационна психология и води семинарни занятия по социална психология. От февруари 2015г. е щатен преподавател – асистент и гл.асистент в СУ „Св.Кл.Охридски“. В своята „научна автобиография“, Николай Димитров е посочил, че е титулярен преподавател в 8 различни лекционни курса, както в магистърски, така и в бакалавърски програми. Някои от тези дисциплини имат непосредствена връзка с тематичната област на конкурса: това са „Социална психология“, „Социална психология на пола“ и „Социална психология на маргинализирани социални общности“.

Като обобщение, професионалната кариера и преподавателският опит на Николай Димитров са в синхрон с предметната научно-изследователска област на обявения конкурс. Много вероятно е допускането, че кандидатът е формирал достатъчен обем от знания и практически опит в различните ракурси на социално психологическата проблематика.

3. Научно-изследователска дейност на кандидата.

Научната продукция на Николай Димитров обхваща 21 публикации - 3 монографии, 5 студии и 13 статии и доклади (данните са взети от предоставения електронен файл с публикациите на кандидата – б.м.).

Монографиите са безспорно ядрото на научните търсения на кандидата. „Дигиталният Аз“ (2016г.) е най-богатата на информация и емпиричен материал от трите монографии. Вероятно това се дължи на факта, че засегнатата в нея проблематика има непосредствена връзка с дисертационния труд и съпътстващите го няколко други публикации на автора в същата област. В посочената публикация се разглеждат процесите на влияние на виртуалната среда върху личността и поведението. Авторът анализира обстойно редица изследвания на други изследователи и представя свои емпирични проучвания, на базата на които прави интересни изводи. Някои от идеите на Николай Димитров имат творчески характер: например, дефинирането на конструкта „Дигитален Аз“ и очертаването на различията на виртуалната Аз-концепция и реалния Аз-образ. Разбира се, дискусивно е доколко това води до формиране на нова (виртуална) идентичност или е по-уместно да говорим за промяна в ролевото поведение на индивида в електронната комуникация. Безспорно е, обаче, че киберпространството има изключително силно влияние върху

съвременните хора, но то се модерира от различни опосредстващи фактори.

Другата монография на Николай Димитров – „Автосегрегация и маргинализация при ромското малцинство в България”, е посветена на изключително важен за развитието на страната ни проблем – интеграцията на ромската общност. Анализирани са процесите на междуетническото взаимодействие, формирането на социалните идентичности, бариерите, които поставят пред хората негативните междугрупови стереотипи; дадени са дефиниции на основните конструкти и са представени различни концепции. Николай Димитров доказва емпирично тезите си, използвайки метода на „социалните дистанции”. Трябва да се подчертае, че темата за стабилността на етнически нехомогенните общества е изключително актуална на фона на редица съвременни междуетнически и религиозни конфликти, довели до огромни жертви, причинили разрушения и миграционни процеси. В този аспект, българската нация може да остане пример за етническа толерантност, ако успее да приобщи ромското население и да не допусне неговото социално изключване и маргинализация. От теоретичните анализи и изследванията на автора могат да се направят редица полезни изводи за това как би трябвало да протекат интеграционните процеси в нашето общество. Очевидно, демократичните принципи и законодателството на равните възможности и еднакъв достъп до материалните, образователните и здравните ресурси е необходимо, но недостатъчно условие за балансирано междуетническо взаимодействие. Структурно-функционалните аспекти на междугруповите отношения имат своите специфични социалнопсихологични механизми, които детерминират взаимоотношенията между различните етноси и култури. В монографията се излагат аргументи в полза на тезата, че отношенията на взаимната толерантност, подкрепящи формирането на позитивна етническа идентичност във всички етнически групи е един от значимите фактори за ефективните интеграционни процеси. Това, което в известна степен липсва в монографията е по-задълбочено изследване на етнокултурните различия и „най-вече, различията в ценностите. Сложността в проблематиката е очевидна и това налага извода, че сегрегацията (автосегрегацията) може да бъде преодолена чрез изграждане на устойчив, системен модел за хармонизиране на междуетническото общуване и взаимодействие, който да включва мерки на различни равнища.

Третата издадена монография на кандидата – „Гей-пространства(социални и сексуални ареали на ЛГБТ-общността)”(2017), разглежда проблема за формиране на полово-ролевата идентичност, социалните измерения на половата диференциация и за сексуалната идентичност. Авторът остава верен на своя описателен стил, като предоставя на читателя значителен обем от информация, включваща различни изследвания и подходи в тази област. Той не се интересува

толкова от факторите за формиране на „девиантната сексуална ориентация”, колкото от социално-психологичните проекции, свързани с негативните стереотипи и предразсъдъчното мислене към хората от ЛГБТ-общността. Нагласите към хората с „нетрадиционна сексуална ориентация” варират от експлицитно отрицателни до имплицитно амбивалентни. Като се има предвид социалната норма на обкръжението, можем да си представим как се чувстват хората от ЛГБТ-общността, изправяйки се често срещу враждебните реакции или мълчаливото неодобрение (в най-добрия случай) на другите, представляващи значимото мнозинство. Монографията е ценна с изследване на специфичните форми на самоотделяне чрез „временно бягство при своите” на сексуално различните, като в същото време те се опитват или да запазят в тайна своята „девиация” или да не бъдат поставени в уязвима социална позиция, защото е безспорно желанието им да не загубят другите си идентичности. В този смисъл, монографията поставя много въпроси за това как е най-добре да се помогне на тези хора да решат този конфликт – дали да се улеснява сегрегацията им в спорта, чрез специални места за контакти (гей-барове и гей-сауни), в образованието и т.н., или да се направи така, че те да се чувстват защитени и приети навсякъде, заедно с хетеросексуалните членове на обществото. Вероятно, това би могло да се постигне ако се преодолеят негативните стереотипи, предразсъдъчното мислене и се минимизират възможностите за дискриминация на хората от ЛГБТ-общността, което ще ги предпази от маргинализация. Струва ми се, че е добре в този дискурс да се включи и изследване на личностните модератори за остракизма спрямо сексуално различните.

От представените други публикации (13 статии и доклади и 5 студии) само три от тях можем да отнесем към сфера, различна от социалната психология. Това са публикациите с №18, №13 и №11. Те имат отношение към проблематика на трудовата и организационната психология, което вероятно се дължи на значителния опит на Николай Димитров в областта на организационното консултиране и човешките ресурси. Останалите публикации са сходни като тематика и допълват вече представеното в неговите три монографични книги. Подходите и методите за изследване са идентични, поради което не считам, че е нужно те да бъдат подробно анализирани.

Като обобщение може да се каже, че цялостната научно-изследователска продукция на Николай Димитров е посветена на значими и релевантни на предмета на социалната психология проблеми, като две от монографиите („Автосегрегация и маргинализация при ромското малцинство в България” и „Гей-пространства(социални и сексуални ареали на ЛГБТ-общността)”) имат непосредствен принос за социалната психология на маргинализираните общности. Голяма част от студиите, статиите и докладите също допълват тези положителни впечатления от

научно-изследователската дейност на кандидата. В тези издания проличават уменията му да изучава обективно и обстойно фактите и концепциите, да провежда емпирични изследвания, да прави точни анализи на получените резултати и да извежда логични изводи от тях. Някои от неговите идеи за интеграцията на ромската общност, за подходите за минимизиране на стигматизацията и сегрегацията на представителите на ЛГБТ-общността, представляват принос в областта на социалната психология на маргинализираните социални групи.

4. Препоръка.

Бих си позволил да препоръчам на кандидата да разработи университетски учебник, който да бъде фокусиран върху аспектите на междугруповото и междукултурното взаимодействие. Това би помогнало на студентите(бакалаври и магистри) да се запознаят по-детайлно с проблемите в тези области на социалната психология. Такъв учебник би бил по-четивен и разбираем за младите психолози, които очевидно срещат когнитивни бариери при работата със схематичното и сбито съдържание на съответните раздели в обемистите традиционни учебници, заприличващи все повече на компендиум за неизчерпаемите социалнопсихологични експерименти.

5. Заключение.

Формалните изисквания за участие на гл.ас.д-р Николай Георгиев Димитров в конкурса за „доцент” в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки” и професионално направление 3.2. „Психология(Социална психология – социална психология на маргинализиран общности)” са спазени, а научно-изследователската му дейност е релевантна на заявената проблематика. С трудовете и професионалния(включително преподавателски) опит кандидатът е доказал, че притежава необходимите компетенции за качествена преподавателска и научно-изследователска дейност, която да отговаря на високите стандарти на СУ „Св.Кл.Охридски”. Затова предлагам на уважаемото научно жури той да бъде одобрен и гласувам за това гл.ас.д-р Николай Георгиев Димитров да заеме академичната длъжност „доцент” в посоченото професионално направление.

15.11.2017г.

изготвил становището:

(доц.д-р Михаил Проданов)